ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра обліку і оподаткування

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ
Завідувач кафедри
_____Наталія КАНЦЕДАЛ
(протокол «01» вересня 2026 р. № 2)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

«ІСТОРІЯ ОБЛІКУ ТА ГРОШОВО-КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН»

освітньо-професійна програма	«Облік і оподаткування»
спеціальність	D1 Облік і оподаткування
галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
факультету	обліку та фінансів

Полтава
2026/2027 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни Історія обліку та грошово-кредитних відносин для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування» спеціальності D1 Облік і оподаткування

Мова викладання державна.

Розробник: Ліпський Роман, доцент кафедри обліку і оподаткування, кандидат економічних наук, доцент

«01» вересня 2026 року Роман ЛІПСЬКИЙ

Погоджено гарантом освітньої програми «Облік і оподаткування»

«01» вересня 2026 року Людмила ЯЛОВЕГА

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Облік і оподаткування» протокол від «01» вересня 2026 року № 1

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності Тетяна ПРИЙДАК

© ПДАУ 2026 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	105	105
Кількість кредитів	3,5	3,5
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова	обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	1 (D1OO_бд_2026)	1 (D1OO_бз_2026)
Семестр	1	2
Лекції (годин)	22	4
Практичні (семінарські) (годин)	14	2
Самостійна робота (годин)	69	99
в т. ч. індивідуальні завдання (контрольна робота)		20
Вид семестрового контролю	залік	залік

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти системного уявлення про еволюцію бухгалтерського обліку та грошово-кредитних відносин, розвиток економічного мислення, здатності аналізувати історичні передумови сучасних облікових і фінансових процесів.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Відсутні.

4. Компетентності

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність працювати автономно.

ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

5. Програмні результати навчання:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем

ПР02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПР03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (*визначений освітньою програмою*)	**Очікувані результати навчання навчальної дисципліни**
ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем	- знати історичні передумови виникнення обліку, періодизацію його розвитку, а також генезис ключових економічних та облікових категорій; - розуміти й аналізувати причинно-наслідкові зв'язки між розвитком грошово-кредитних відносин, світової торгівлі та еволюцією методології бухгалтерського обліку (зокрема, появою подвійної бухгалтерії); - пояснювати логіку формування та історичні особливості різних національних облікових систем і шкіл.
ПР02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств	- усвідомлювати історичну роль облікової, аналітичної та контрольної систем як головного джерела інформаційного забезпечення управління державою, господарством та бізнесом на різних етапах розвитку суспільства; - розуміти еволюцію соціальної та професійної відповідальності бухгалтера, тенденції відокремлення (сепарації) видів обліку.
ПР03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності	- визначати сутність та відстежувати історичний розвиток окремих елементів методу бухгалтерського обліку; - аналізувати та характеризувати специфіку становлення облікової професії та інститутів контролю в Україні у різні історичні періоди; - застосовувати історичний досвід та фундаментальні облікові принципи для критичного оцінювання сучасних тенденцій розвитку облікової термінології, стандартів та практик.

6. Методи навчання і викладання:

- словесні методи (лекція, пояснення, евристична бесіда);
- наочні методи (демонстрування, ілюстрування, мультимедійні презентації);
- практичні методи (практичні роботи, робота з навчально-методичною, науковою літературою, нормативно-правовими актами, робота з джерелами в мережі Інтернет, робота з історичними першоджерелами та архівами);
- методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу, метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти);
- методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності (роз'яснення професійної та суспільної значущості дисципліни; оперативний контроль, надання конструктивного зворотного зв'язку (фідбеку));
- інтерактивні методи (тематичні дискусії, кейс-метод (метод ситуаційного аналізу розвитку облікових систем), метод мозкового штурму);
- методи усного контролю (опитування; доповідь);
- методи самостійної роботи (завдання самостійної роботи);
- методи самоконтролю (самооцінювання результатів роботи; самоаналіз).

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Зародження обліку та грошово-кредитних відносин у світі. Виникнення облікових практик у процесі розвитку господарської діяльності, торгівлі, землеробства та державного управління. Первісні способи фіксації кількості майна, зобов'язань і результатів обміну. Передумови виникнення грошей: натуральний обмін, товарні еквіваленти та формування загального еквівалента вартості. Зародження позикових відносин, боргових зобов'язань і первісних форм кредитування. Взаємозв'язок розвитку обліку, товарно-грошових відносин і потреб управління господарством.

Тема 2. Облікове мистецтво та грошово-кредитні відносини у цивілізаціях Стародавнього світу. Облікова культура Давнього Єгипту. Облік у Шумерській та Вавилонській цивілізації. Облікове мистецтво Китаю, Індії, Персії, Іудеї. Виникнення та поширення обліку, функції грошей і формування грошових систем Стародавнього світу. Грошовий обіг, торговельні зв'язки та фінансово-господарське життя цивілізацій. Облік державних фінансів, храмового майна, податків і торговельних операцій. Розвиток обліку та грошово-кредитних відносин у Давній Греції та Римі.

Тема 3. Бухгалтерський облік та грошово-кредитні відносини у середньовічному світі: розвиток торгівлі та виникнення подвійного запису. Становлення банківських інститутів і кредитного посередництва в італійських торговельних містах. Передумови виникнення подвійного запису: ускладнення господарських операцій, зростання боргових зобов'язань і потреба контролювати капітал. Лука Пачолі та систематизація подвійної бухгалтерії. Взаємозв'язок розвитку банківських операцій, кредиту та методології бухгалтерського обліку. Розвиток подвійної бухгалтерії в Італії, Іспанії, Франції. Особливості німецької системи рахівництва: процедурний аспект обліку.

Тема 4. Формування світових грошово-кредитних систем і національних моделей бухгалтерського обліку (XVI–XX ст.). Історичні передумови розвитку грошового обігу та кредитних відносин у період розширення міжнародної торгівлі.. Формування національних облікових шкіл у Великобританії та США. Розмежування фінансового, управлінського та податкового обліку. Розвиток облікової професії у Японії, Китаї та Південній Кореї.

Тема 5. Еволюція елементів методу бухгалтерського обліку. Історичні аспекти виникнення та розвитку бухгалтерських рахунків. Історичні аспекти розвитку документування. Історичні аспекти розвитку інвентаризації. Перші згадки про оцінку та калькуляцію у світових бухгалтерських школах. Історичні етапи розвитку категорій «баланс» та «звітність».

Тема 6. Історичні аспекти розвитку бухгалтерського обліку та грошово-кредитних відносин в Україні (X-XX ст.). Зародження обліку в Україні за часів грецьких колоній та ранньофеодальної держави (Київська Русь). Облікова професія в Україні в період литовсько-польської доби. Особливості обліку та грошово-кредитних відносин у Запорізькій Січі та в період козацько-гетьманської держави. Розвиток облікових практик в Україні XIX-XX століття. Грошово-кредитна система та бухгалтерський облік в Україні в радянський період. Формування національної грошової системи незалежної України. Розвиток національної системи бухгалтерського обліку, фінансової звітності й аудиту в умовах ринкових трансформацій.

Тема 7. Сучасний етап та перспективи розвитку бухгалтерського обліку та грошово-кредитних відносин в Україні. Сучасна грошово-кредитна система, функції центрального банку та механізми грошово-кредитного регулювання. Міжнародні стандарти фінансової звітності та гармонізація національних облікових систем. Цифровізація бухгалтерського обліку: автоматизація, хмарні системи, штучний інтелект і технології розподіленого реєстру. Взаємозв'язок історичного досвіду, автоматизації та перспектив розвитку професії бухгалтера.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назва теми / Форма семестрового контролю	Кількість годин							
	денна форма (D1OO_бд_2026)				заочна форма (D1OO_бз_2026)			
	усього	л	п	с.р.	усього	л	п	с.р.
Тема 1. Зародження обліку та грошово-кредитних відносин у світі	14	2	2	10	15	2	2	11
Тема 2. Облікове мистецтво та грошово-кредитні відносини у цивілізаціях Стародавнього світу	14	2	2	10	15			15
Тема 3. Бухгалтерський облік та грошово-кредитні відносини у середньовічному світі: розвиток торгівлі та виникнення подвійного запису	16	4	2	10	15			15
Тема 4. Формування світових грошово-кредитних систем і національних моделей бухгалтерського обліку (XVI–XX ст.)	16	4	2	10	15			15
Тема 5. Еволюція елементів методу бухгалтерського обліку.	14	2	2	10	15			15
Тема 6. Історичні аспекти розвитку бухгалтерського обліку та грошово-кредитних відносин в Україні (X-XX ст.)	16	4	2	10	15	2		13
Тема 7. Сучасний етап та перспективи розвитку бухгалтерського обліку та грошово-кредитних відносин в Україні.	15	4	2	9	15			15
У т. ч. індивідуальні завдання (контрольна робота) (год)					20			**20**
Всього годин	**105**	**22**	**14**	**69**	**105**	**4**	**2**	**99**

8. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені навчальним планом.

Теми практичних занять

Назва теми / Форма семестрового контролю	Кількість годин	
	денна форма (D1OO_бд_2026)	заочна форма (D1OO_бз_2026)
Тема 1. Зародження обліку та грошово-кредитних відносин у світі	2	2
Тема 2. Облікове мистецтво та грошово-кредитні відносини у цивілізаціях Стародавнього світу	2	
Тема 3. Бухгалтерський облік та грошово-кредитні відносини у середньовічному світі: розвиток торгівлі та виникнення подвійного запису	2	-
Тема 4. Формування світових грошово-кредитних систем і національних моделей бухгалтерського обліку (XVI–XX ст.)	2	-
Тема 5. Еволюція елементів методу бухгалтерського обліку.	2	-
Тема 6. Історичні аспекти розвитку бухгалтерського обліку та грошово-кредитних відносин в Україні (X-XX ст.)	2	-
Тема 7. Сучасний етап та перспективи розвитку бухгалтерського обліку та грошово-кредитних відносин в Україні.	2	-
Разом	**14**	**2**

Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

9. Теми самостійної роботи

Назва теми / Форма семестрового контролю	Кількість годин	
	денна форма (D1ОО_бд_2026)	заочна форма (D1ОО_бз_2026)
Тема 1. Зародження обліку та грошово-кредитних відносин у світі	10	11
Тема 2. Облікове мистецтво та грошово-кредитні відносини у цивілізаціях Стародавнього світу	10	15
Тема 3. Бухгалтерський облік та грошово-кредитні відносини у середньовічному світі: розвиток торгівлі та виникнення подвійного запису	10	15
Тема 4. Формування світових грошово-кредитних систем і національних моделей бухгалтерського обліку (XVI–XX ст.)	10	15
Тема 5. Еволюція елементів методу бухгалтерського обліку.	10	15
Тема 6. Історичні аспекти розвитку бухгалтерського обліку та грошово-кредитних відносин в Україні (X-XX ст.)	10	13
Тема 7. Сучасний етап та перспективи розвитку бухгалтерського обліку та грошово-кредитних відносин в Україні.	9	15
Разом	**69**	**99**

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувачів спрямована на закріплення теоретичного матеріалу та практичних навичок за темами, передбаченими робочою програмою по навчальній дисципліні «Історія обліку та грошово-кредитних відносин».

Реалізація даного напряму роботи по дисципліні «Історія обліку та грошово-кредитних відносин» для здобувачів вищої освіти денної форми навчання передбачається шляхом виконання індивідуальних навчальних завдань, які виконуються самостійно здобувачем вищої освіти. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання реалізація цього напряму роботи передбачається шляхом виконання індивідуальних навчальних завдань в позааудиторний час в формі контрольної роботи з навчальної дисципліни «Історія обліку та грошово-кредитних відносин». Перелік питань та завдань для контрольної роботи представлено у Методичних рекомендаціях для виконання контрольних робіт для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання ступеня вищої освіти – бакалавр освітньо-професійної програми Облік і оподаткування спеціальності D1 Облік і оподаткування.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання / Результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання / Результатів навчання
ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв’язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем	Опитування. Виконання практичних завдань. Виконання завдань самостійної роботи. Кейс-метод. Контрольна робота для здобувачів заочної форми здобуття освіти.

Програмні результати навчання / Результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання / Результатів навчання
ПР02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.	Опитування. Виконання практичних завдань. Виконання завдань самостійної роботи. Кейс-метод. Контрольна робота для здобувачів заочної форми здобуття освіти.
ПР03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.	Опитування. Виконання практичних завдань. Виконання завдань самостійної роботи. Кейс-метод. Контрольна робота для здобувачів заочної форми здобуття освіти.

Форма семестрового контролю згідно з навчальним планом – залік.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни (D1OO_бд_2026)

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	опитування	виконання практичних завдань	виконання самостійної роботи	Виконання кейсу	
Тема 1. Зародження обліку та грошово-кредитних відносин у світі	2	3	5	-	10
Тема 2. Облікове мистецтво та грошово-кредитні відносини у цивілізаціях Стародавнього світу	2	3	5	5	15
Тема 3. Бухгалтерський облік та грошово-кредитні відносини у середньовічному світі: розвиток торгівлі та виникнення подвійного запису	2	3	5	5	15
Тема 4. Формування світових грошово-кредитних систем і національних моделей бухгалтерського обліку (XVI–XX ст.)	2	3	5	5	15
Тема 5. Еволюція елементів методу бухгалтерського обліку.	2	3	5	5	15
Тема 6. Історичні аспекти розвитку бухгалтерського обліку та грошово-кредитних відносин в Україні (X-XX ст.)	2	3	5	5	15
Тема 7. Сучасний етап та перспективи розвитку бухгалтерського обліку та грошово-кредитних відносин в Україні.	2	3	5	5	15
Разом	**14**	**21**	**35**	**30**	**100**

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни (D1OO_бз_2026)

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	опитування	виконання практичних завдань	виконання самостійної роботи	контрольна робота	
Тема 1. Зародження обліку та грошово-кредитних відносин у світі	2	10	11		23
Тема 2. Облікове мистецтво та грошово-кредитні відносини у цивілізаціях Стародавнього світу			11		11
Тема 3. Бухгалтерський облік та грошово-кредитні відносини у середньовічному світі: розвиток торгівлі та виникнення подвійного запису			11		11
Тема 4. Формування світових грошово-кредитних систем і національних моделей бухгалтерського обліку (XVI–XX ст.)			11		11
Тема 5. Еволюція елементів методу бухгалтерського обліку.			11		11
Тема 6. Історичні аспекти розвитку бухгалтерського обліку та грошово-кредитних відносин в Україні (X-XX ст.)	2	-	11		13
Тема 7. Сучасний етап та перспективи розвитку бухгалтерського обліку та грошово-кредитних відносин в Україні.					
Виконання завдань самостійної роботи (контрольна робота)				20	20
Разом	**4**	**10**	**66**	**20**	**100**

Шкала та критерії оцінювання

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності **здобувачів вищої освіти денної форми здобуття освіти**:

Опитування

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
2	здобувач вищої освіти демонструє глибоке знання економічних категорій та законів, вільно оперує термінологією (ПР01); чітко розкриває причинно-наслідкові та функціональні зв'язки між історичними подіями, розвитком грошових відносин та еволюцією обліку (ПР01); вичерпно визначає сутність об'єктів обліку (балансу, рахунків тощо) та їхню роль у господарській діяльності відповідної епохи (ПР03); повністю розуміє значення облікових систем в інформаційному забезпеченні (ПР02)
1	відповідь є правильною, але не повною; здобувач знає основні економічні категорії, проте допускає незначні неточності при поясненні причинно-наслідкових зв'язків (наприклад, етапів зародження подвійної бухгалтерії) (ПР01); сутність об'єктів обліку розкрита поверхово (ПР03); орієнтується в інформаційній ролі облікових систем (ПР02)
0	відсутність відповіді, відмова від виступу або грубі помилки, що свідчать про повне нерозуміння сутності об'єктів обліку, економічних категорій та зв'язків між ними (ПР01, ПР02, ПР03)

Виконання практичних завдань

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
3	здобувач дає безпомилкові відповіді на тестові запитання та відкриті аналітичні завдання: продемонстровано бездоганне розуміння сутності об'єктів обліку, аналізу, контролю (ПР03); правильно ідентифіковано всі економічні категорії та закони, встановлено логічні причинно-наслідкові зв'язки між процесами на різних рівнях економічних систем (ПР01); чітко визначено значення обліково-аналітичної інформації для користувачів (ПР02)
2	робота виконана на достатньому рівні, але містить незначні помилки: здобувач розуміє сутність об'єктів обліку (ПР03) та орієнтується в економічних категоріях, проте відчуває певні труднощі при формулюванні функціональних зв'язків між історичними явищами та сучасними формами рахівництва (ПР01)
1	відповіді є фрагментарними: продемонстровано низький рівень розуміння причинно-наслідкових зв'язків (ПР01); сутність об'єктів обліку, аналізу та контролю визначена з грубими помилками (ПР03); знання історичного значення інформаційних систем є неповними (ПР02)
0	завдання не виконано, або відповіді повністю неправильні, що свідчить про відсутність базових знань з дисципліни (ПР01, ПР02, ПР03)

Виконання завдань самостійної роботи

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5-4	здобувач вищої освіти отримує у випадку повної, чіткої та теоретично обґрунтованої відповіді на поставлені питання: робота свідчить про високий рівень здатності знати й розуміти економічні категорії, закони, а також причинно-наслідкові та функціональні зв’язки в історії економічних систем (ПР01); глибоко розкриває сутність об’єктів обліку, аналізу й контролю (ПР03); чітко визначає місце і значення облікової системи в інформаційному забезпеченні користувачів у вирішенні проблем соціальної та економічної відповідальності підприємств (ПР02)
3-2	здобувач вищої освіти отримує у випадку допущення незначних неточностей або помилок у відповідях на поставлені питання: робота свідчить про достатній рівень знання категоріального апарату та сутності об'єктів обліку (ПР01, ПР03), проте виявляє певні труднощі при самостійному встановленні причинно-наслідкових зв'язків історичного розвитку (ПР01); підтверджує базову здатність розуміти місце і значення облікової системи в інформаційному забезпеченні користувачів у вирішенні проблем соціальної та економічної відповідальності підприємств (ПР02)
1	здобувач вищої освіти отримує у випадку неповної, фрагментарної або нечіткої відповіді на поставлені йому питання: робота свідчить про низький рівень здатності розуміти сутність об'єктів обліку та економічних законів (ПР01, ПР03); причинно-наслідкові зв'язки практично не простежуються; виявлено слабке розуміння місця і значення облікової системи в інформаційному забезпеченні користувачів у вирішенні проблем соціальної та економічної відповідальності підприємств (ПР02)
0	відсутність виконаного завдання, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання (ПР01, ПР02, ПР03)

Виконання та захист кейс-методу

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5	кейс виконано у повній відповідності до тематики: здобувач продемонстрував високий рівень аналітичного мислення: самостійно виявив причинно-наслідкові зв'язки розвитку конкретної облікової школи (ПР01); глибоко аргументував сутність та еволюцію об'єктів обліку (наприклад, генезу інвентаризації чи калькуляції у світових школах) (ПР03); обґрунтував місце історичного досвіду в інформаційному забезпеченні користувачів (ПР02). Матеріали мають логічну структуру та оригінальний підхід
3-4	завдання виконано правильно, рівень освоєння матеріалу достатній: проведено аналіз економічних категорій та сутності об'єктів обліку, проте причинно-наслідкові зв'язки між історичними етапами розвитку грошово-крединтих відносин та обліку простежуються нечітко (ПР01, ПР03); інформаційна роль системи розкрита стандартно (ПР02). Допущено незначні огріхи в оформленні чи презентації.
2-1	кейс має поверховий характер: продемонстровано слабке розуміння сутності об'єктів обліку та економічних законів (ПР01, ПР03); замість аналізу зв'язків та категорій наведено виключно описовий історичний матеріал; роль облікової системи в інформаційному забезпеченні користувачів не розкрита (ПР02).
0	завдання не виконано або поданий матеріал є плагіатом, що унеможливлює оцінювання сформованості компетентностей (ПР01, ПР02, ПР03)

Шкала та критерії оцінювання

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності **здобувачів вищої освіти заочної форми здобуття освіти**:

Опитування

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
2	здобувач вищої освіти демонструє глибоке знання економічних категорій та законів, вільно оперує термінологією (ПР01); чітко розкриває причинно-наслідкові та функціональні зв'язки між історичними подіями, розвитком грошових відносин та еволюцією обліку (ПР01); вичерпно визначає сутність об'єктів обліку (балансу, рахунків тощо) та їхню роль у господарській діяльності відповідної епохи (ПР03); повністю розуміє значення облікових систем в інформаційному забезпеченні (ПР02)
1	відповідь є правильною, але не повною; здобувач знає основні економічні категорії, проте допускає незначні неточності при поясненні причинно-наслідкових зв'язків (наприклад, етапів зародження подвійної бухгалтерії) (ПР01); сутність об'єктів обліку розкрита поверхово (ПР03); орієнтується в інформаційній ролі облікових систем (ПР02)
0	відсутність відповіді, відмова від виступу або грубі помилки, що свідчать про повне нерозуміння сутності об'єктів обліку, економічних категорій та зв'язків між ними (ПР01, ПР02, ПР03)

Виконання практичних завдань

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
10-8	здобувач дає безпомилкові відповіді на тестові запитання та відкриті аналітичні завдання: продемонстровано бездоганне розуміння сутності об'єктів обліку, аналізу, контролю (ПР03); правильно ідентифіковано всі економічні категорії та закони, встановлено логічні причинно-наслідкові зв'язки між процесами на різних рівнях економічних систем (ПР01); чітко визначено значення обліково-аналітичної інформації для користувачів (ПР02)
7-4	робота виконана на достатньому рівні, але містить незначні помилки: здобувач розуміє сутність об'єктів обліку (ПР03) та орієнтується в економічних категоріях, проте відчуває певні труднощі при формулюванні функціональних зв'язків між історичними явищами та сучасними формами рахівництва (ПР01)
3-1	відповіді є фрагментарними: продемонстровано низький рівень розуміння причинно-наслідкових зв'язків (ПР01); сутність об'єктів обліку, аналізу та контролю визначена з грубими помилками (ПР03); знання історичного значення інформаційних систем є неповними (ПР02)
0	завдання не виконано, або відповіді повністю неправильні, що свідчить про відсутність базових знань з дисципліни (ПР01, ПР02, ПР03)

Виконання завдань самостійної роботи

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
11-8	здобувач вищої освіти отримує у випадку повної, чіткої та теоретично обґрунтованої відповіді на поставлені питання: робота свідчить про високий рівень здатності знати й розуміти економічні категорії, закони, а також причинно-наслідкові та функціональні зв’язки в історії економічних систем (ПР01); глибоко розкриває сутність об’єктів обліку, аналізу й контролю (ПР03); чітко визначає місце і значення облікової системи в інформаційному забезпеченні користувачів у вирішенні проблем соціальної та економічної відповідальності підприємств (ПР02)
7-4	здобувач вищої освіти отримує у випадку допущення незначних неточностей або помилок у відповідях на поставлені питання: робота свідчить про достатній рівень знання категоріального апарату та сутності об'єктів обліку (ПР01, ПР03), проте виявляє певні труднощі при самостійному встановленні причинно-наслідкових зв'язків історичного розвитку (ПР01); підтверджує базову здатність розуміти місце і значення облікової системи в інформаційному забезпеченні користувачів у вирішенні проблем соціальної та економічної відповідальності підприємств (ПР02)
3-1	здобувач вищої освіти отримує у випадку неповної, фрагментарної або нечіткої відповіді на поставлені йому питання: робота свідчить про низький рівень здатності розуміти сутність об'єктів обліку та економічних законів (ПР01, ПР03); причинно-наслідкові зв'язки практично не простежуються; виявлено слабке розуміння місця і значення облікової системи в інформаційному забезпеченні користувачів у вирішенні проблем соціальної та економічної відповідальності підприємств (ПР02)
0	відсутність виконаного завдання, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання (ПР01, ПР02, ПР03)

Контрольна робота виконана самостійно*

Бали	Критерії оцінювання *для одного теоретичного питання** (0-10 балів)*
10-9	Теоретичне питання розкрито повністю, системно та всебічно, що свідчить про: – високий рівень знання та розуміння економічних категорій, законів, а також причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних етапах розвитку економічних систем (ПР01); – вичерпне вміння визначати сутність об'єктів обліку, контролю та оподаткування, розуміти їх роль і місце в господарській діяльності в історичному ретроспективному розрізі (ПР03); – повне розуміння місця і значення облікової системи в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної та економічної відповідальності підприємств (ПР02).
8-7	Повна відповідь на теоретичне питання, але недостатньо глибоко використано історико-нормативні джерела чи архівні матеріали, що свідчить про: – достатній рівень знання та розуміння економічних категорій, законів, а також причинно-наслідкових та функціональні зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних етапах розвитку економічних систем (ПР01); – вміння визначати сутність об'єктів обліку, контролю та оподаткування, розуміти їх роль і місце в господарській діяльності в історичному ретроспективному розрізі (ПР03); – розуміння місця і значення облікової системи в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної та економічної відповідальності підприємств (ПР02).
6-5	Достатня відповідь на теоретичне питання, але використано першоджерела чи нормативні акти, які не є релевантними для обраного історичного періоду або не відповідають вимогам завдання, що свідчить про: – середній рівень знання та розуміння економічних категорій, законів, а також причинно-наслідкових та функціональні зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних етапах розвитку економічних систем (ПР01); – часткове вміння визначати сутність об'єктів обліку, контролю та оподаткування, розуміти їх роль і місце в господарській діяльності в історичному ретроспективному розрізі (ПР03); – середнє розуміння місця і значення облікової системи в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної та економічної відповідальності підприємств (ПР02).
4-3	Недостатньо повна відповідь на поставлене теоретичне питання, опис еволюції систем має виключно конспективний характер; залучені джерела не відповідають науковим вимогам, що свідчить про: – низький рівень знання фундаментальних економічних категорій та історико-економічних законів (ПР01); – фрагментарне вміння визначати сутність об'єктів обліку, контролю та оподаткування, слабке уявлення про їхнє місце в господарській діяльності (ПР03); – низьку здатність розуміння місця і значення облікової системи в інформаційному забезпеченні користувачів у вирішенні проблем в сфері соціальної та економічної відповідальності підприємств (ПР02).
2-1	Неповна (тезисна) відповідь на теоретичне питання, історичний контекст практично не розкритий, нормативні чи наукові джерела взагалі не використано, що свідчить про: – мінімальний рівень або відсутність розуміння причинно-наслідкових та функціональних зв'язків в економічних системах (ПР01); – низький рівень вміння визначати навіть базову сутність об'єктів обліку, контролю та оподаткування (ПР03); – нездатність розуміння місця і значення облікової системи в інформаційному забезпеченні користувачів у вирішенні проблем в сфері соціальної та економічної відповідальності підприємств (ПР02)..
0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, або текст роботи є суцільним плагіатом, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання (ПР01, ПР02, ПР03)

** захист контрольної роботи не передбачено*

*** в контрольній роботі передбачено 2 теоретичних питання*

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Персональний комп'ютер (ноутбук), під'єднаний до мережі Internet, мережа Wi-Fi, хмарні додатки Google, веб-браузери, пакет програмних продуктів Microsoft Office, мультимедійне обладнання (проєктор, екран). Навчально-наукова лабораторія кафедри обліку і оподаткування (персональні комп'ютери - 15 шт., рік введення в експлуатацію - 2024); спеціалізовані комп'ютерні аудиторії кафедри обліку і оподаткування (персональні комп'ютери - 30 шт., рік введення в експлуатацію - 2024). Електронний репозитарій ПДАУ (https://dspace.pdau.edu.ua), АСУ ПДАУ (https://asu.pdau.edu.ua), електронний ресурс на платформі LMS Moodle (https://moodle.pdau.edu.ua).

13. Політика вивчення навчальної дисципліни

Терміни виконання та перескладання. Вправи на практичних заняттях виконуються під час проведення практичних занять, завдання самостійної роботи виконуються відповідно до переліку завдань протягом вивчення відповідної теми. Перескладання видів робіт відбувається відповідно до чинних нормативних документів.

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету та інших нормативних документів, наведених на сторінці Академічна доброчесність ПДАУ.

Здобувачі вищої освіти мають з'являтися на заняття вчасно, при проходженні заняття онлайн обов'язково вмикати камеру та мікрофон. Списування під час контрольних заходів заборонено (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв).

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (особами з особливими освітніми потребами з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про використані методики досліджень і джерела інформації, результати власної навчальної та наукової діяльності.

Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Використання інструментів штучного інтелекту. Використання інструментів штучного інтелекту (ШІ) здобувачами вищої освіти під час вивчення дисципліни здійснюється відповідно до принципів академічної доброчесності та Правил використання систем штучного інтелекту в освітньому процесі Полтавського державного аграрного університету.

Для виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи застосовується режим Б «ШІ використовується обмежено». Дозволяється використання систем штучного інтелекту (ChatGPT, Gemini тощо) для пошуку та систематизації інформації і джерел, перекладу іншомовних матеріалів, перевірки граматики та орфографії власного тексту, формування структури (плану) роботи, а також підготовки допоміжних ілюстративних матеріалів і презентацій.

У разі використання систем штучного інтелекту в межах режиму Б здобувач вищої освіти зобов'язаний розкрити факт їх використання із зазначенням назви ШІ-системи та мети її застосування, критично перевірити отриману інформацію та достовірність використаних джерел. Здобувач несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи.

Під час заходів поточного і підсумкового контролю (тестування, підсумкова контрольна робота, екзамен) застосовується режим А «ШІ не використовується».

Порушення встановленого режиму використання систем ШІ розглядається відповідно до вимог академічної доброчесності та нормативних документів Університету.

Відвідування занять. Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Полтавському державному аграрному університеті відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Здобувачі вищої освіти зобов'язані бути присутніми на заняттях і не пропускати їх без поважної причини (лікарняний, вагітність і пологи тощо).

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання у Полтавському державному аграрному університеті в умовах, коли

можливості фізичного відвідування університету здобувачами вищої освіти, науково-педагогічними працівниками обмежені або відсутні з причин непереборної сили, організація освітнього процесу може здійснюватися з використанням технологій дистанційного навчання.

Відповідно до Положення про навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком в Полтавському державному аграрному університеті за наявності поважної причини здобувач вищої освіти може отримати індивідуальний графік навчання, що передбачає можливість вибіркового відвідування занять та самостійного опрацювання здобувачем до 0,5 частини від загального обсягу матеріалу навчальних програм з відповідних навчальних дисциплін.

Зарахування результатів неформальної / інформальної освіти. Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra, Українська академія лідерства, Інша Освіта тощо. Особливості неформального / інформального навчання та процедури перезарахування їх як освітнього компоненту або частини освітнього компоненту регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Документи стосовно неформальної / інформальної освіти наведені на сторінці НЕФОРМАЛЬНА / ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА ПДАУ: https://www.pdau.edu.ua/content/neformalna-osvita-4.

Оскарження результатів оцінювання. Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження отриманих результатів оцінювання, процедура якого регулюється Процедура оскарження результатів оцінювання регламентована Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності : навч. посіб. для студентів усіх форм навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування» / Ярослав Дмитрович Крупка, Мирослава Богданівна Кулинич, Анна Таджидінівна Сафарова. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 500 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/23576/3/posibnyk_BO_2022.pdf
2. Бухгалтерський облік як наука : від основ до наукової картини світу [колективна монографія] 2-ге вид. / за заг. ред. В. Я. Плаксієнка. Київ : «SBA Print», 2026. 320 с. URL: https://dspace.pdau.edu.ua/bitstreams/ede0634c-4caa-4490-a2d0-12cd60830fb6/download.
3. Городянська Л. В., Нечай Н. М. Історія бухгалтерського обліку : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2014. 127 с. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/5bfa3a3d-9bba-4634-85ca-031c6c5eab87/download.
4. Історія бухгалтерського обліку: в 2-х ч.: навчальний посібник для студентів вузів / Ф.Ф. Бутинець. 2-е вид., доп. і перероб. Житомир: Рута, 2008. 512 с.
5. Міжнародні стандарти фінансової звітності. від 01.01.2012. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text.
6. Остап'юк М. Я. Історія бухгалтерського обліку : навч. посіб. 2-ге вид. виправ. і доповн. Київ : Знання, 2009. 278 с. URL : https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/9399.
7. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. *Офіційний вебпортал Міністерства Фінансів України.* URL: https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1
8. Пасько, Т.О. Історія бухгалтерського обліку : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Пасько Т. О. Суми: ВТД «Університетська книга», 2009. 141 с. URL : https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreams/0fb2a834-3a5b-4d95-a3fe-0721ef7a8bd9/download
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999. № 996-XIV. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text.

Допоміжні:

1. Luca Pacioli. Su[m]ma de arithmetica geometria proportioni [et] proportionalita. *Smithsonian Libraries*. URL: https://library.si.edu/digital-library/book/summadearithmeti00paci.

2. Ліпський Р. В., Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б. Історичні аспекти розвитку обліку та його вплив на економіку Італії кінця середньовіччя. *European scientific discussions. Abstracts of the 6th International scientific and practical conference* (April 25-27, 2021) Potere della ragione Editore, Rome, Italy. 2021. Pp. 466 - 471. URL : https://www.researchgate.net/publication/351514548_Istoricni_aspekti_rozvitku_obliku_ta_jogo_vpliv_na_ekonomiku_Italii_kinca_serednovicca.

3. Ліпський Р. В., Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б. Історичні процеси розвитку обліку в США та їх вплив на провідні компанії країни. *Modern directions of scientific research development*: VIII International scientific and practical conference, Chicago, USA, 26-28 January, 2022. URL : https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/01/modern-directions-of-scientific-research-development-26-28.01.22.pdf.

4. Ліпський Р. В. Становлення і розвиток облікових практик в системі грошово-кредитних відносин. *Ефективна економіка*. 2025. № 3. URL : http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.34.

5. Прийдак Т. Б. та ін. Облік грошових коштів: історичний розвиток, сучасні вітчизняні та зарубіжні підходи, перспективні програмні рішення. *Ефективна економіка*. 2025. № 4. URL : https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.4.91.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет:

1. Бухгалтерський інтернет-портал «Ibuhgalter.net» (ТОВ «Видавнича група АС») URL: https://ibuhgalter.net/.

2. Інтернет-видання Газета «Все про бухгалтерський облік» URL: http://vobu.ua/.

3. Інтелектуальна бухгалтерська система знань «i.factor.ua» (ТОВ «НВП Фактор») URL: https://i.factor.ua/.

4. Інформаційний бізнес портал «Бухгалтер24» URL: https://www.buh24.com.ua/.

5. Музей грошей Національного банку України. URL : https://museum.bank.gov.ua/museum/

6. Український фінансово-бухгалтерський портал «Дебет-Кредит». URL: https://dtkt.ua/.